

En op naar de volgende knokpartij

De kiezer moet eraan wennen dat vechten in de politiek niet wijst op gebrek aan leiderschap, maar de essentie is van het politieke beroep, betoogt **Ton Planken**.

Nu politici van de regerende coalitie wederom het nationale misprijzen over zich heen krijgen, en menigeen behulpzaam alvast de volgende modderpoelen aanwijst, is de vraag wat er nog te redden valt. Want het aanzien van het politieke bedrijf zal snel moeten worden verbeterd.

Stap 1. Wen de kiezer eraan dat sterk tegengestelde partijen op elk beleidspunt van belang strijd moeten leveren. Vier jaar lang.

Het voeren van die strijd moet in de hoofden van de burgers een doodnormaal verschijnsel worden. Dus moet het ook als zodanig worden benoemd. Premier Balkenende en Mariëtte Hamer hebben dit woensdagnacht in het debat over het rapport-Davids incidenteel al durven doen. Bouw dat uit.

Vechten moet dus niet gezien worden als een uitzondering; het is ook niet beschamend of verederend; het is géén gebrek aan leiderschap; *het is juist de eigenlijke professie van politici*. Erken dat; leg het open; vent dat uit; vraag er begrip voor.

Zolang we een land van minderheden zijn, zit er weinig anders op. Na elk rondje knokken in een dossier komt iedere partij netjes aan de media en dus de burger uitleggen waar zij wat heeft binnengehaald en waar zij aan de ander heeft toegegeven. En óp naar de volgende knokpartij!

Dat schept ook de verplichting de zaak niet meteen vast te rammen, zoals Hamer deed door na Balkenendes verklaring met crisis

De oppositie eist een brief van het kabinet over het rapport-Davids, 13 januari.

Foto Martijn Beekman / de Volkskrant

te dreigen. 'Als hij dit kabinet verder wenst te brengen', sprak zij toen. Dat is hét recept voor stress, fysieke uitputting en inschakeling van mediamegafaons.

Laat dan ook de fictie varen dat een kabinet een homogeen geheel dient te zijn waarbij de premier altijd maar namens dat kabinet spreekt. De mensen weten allang dat dat niet zo is, maar interpreteren die tegenstellingen nu alleen maar negatief. Ga maar vijf minuten in koffiehuis De Aanloop in Den Haag zitten en beluister de rij-

ke varianten op 'Allemaal naar Wilders'.

Wouter Bos bijvoorbeeld loopt nu nog net zoveel gezichtsverlies op door zich met Balkenende te solidariseren als wanneer hij openlijk afstand van de premier zou hebben genomen. Bizar. Dergelijke situaties zijn voor politici niet te winnen en moeten dus worden voorkomen.

Stap 2. Probeer toch nog vóór de verkiezingen meer duidelijkheid te verschaffen over met wie je hoopt een meerderheidskabinet

te kunnen vormen. Liefst al enkele elementaire afspraken makend. Nu nog vormen partijen die veel te sterk en soms zelfs fundamenteel van elkaar verschillen een kabinet. Geen enkele fictie kan een dergelijke tegenstelling nog overbruggen, laat staan verbloemen. Niet de fictie van de eenheid van het kabinet; en niet de fictie van 'Kabinet regeert, de Kamer controleert'.

De regeringspartijen regeren permanent mee, nee *vechten* permanent mee, en vooral *tegen* elkaar, zoals we ook deze week weer

aan het politieke recordbezoek aan het Torentje en aan de fractieleiderskamers hebben kunnen zien.

Ooit zullen we van dergelijke intrinsiek labiele coalitiëkabinetten af moeten, en naar een tweepartijensysteem moeten toegroeien. Met als allereerste stap proberen meer samenhangende clusters van partijen te vormen die onderling minder verschillen dan nu bijvoorbeeld PvdA en CDA doen.

Inderdaad wordt dat een grootse opdracht. Als de politieke nood-

zaak ervan al zou worden aanvaard. Of je nu rekent met de huidige zeteltallen in de Kamer of de trend in de peilingen, meer samenhangende coalities zijn niet gemakkelijk te vormen. Je komt dan uit op:

- Links versus rechts: SP, GL, PvdA en D66 ongeveer 70 zetels, versus CDA, VVD, Verdonk en PVV ongeveer 80 zetels.

- Of de middenpartijen D66, CDA en VVD ongeveer 75.

- Of een brede liberale beweging van D66, VVD, Verdonk en PVV (?) van zo'n 65 zetels.

Maar van het evident willen samengaan, moet dan zo'n sterke aantrekkingskracht uitgaan dat kiezers die combinatie aan een meerderheid helpen.

Stap 3. Als partijorganisaties komen tot fusies.

Het moet erkend, alle reflexen bij de toppolitici werken nu nog precies de andere kant op dan hierboven is aangegeven. Men meent nu nog, dat je je als partij juist moet onderscheiden; je kruit droog houden; lood om oud ijzer met wie je regeert; wat hij verliest, win ik.

Sorry, maar in de vorm waarin we dat nu nog doen, werkt dat niet meer. We raken nu alleen maar dieper in het moeras. Te beginnen met de roofofbouw die we dan blijven plegen op onze politieke voorvaders vanwege vermeende crises en te eindigen met de maatschappelijke onrust die we dan in de hand werken door de PVV groot te maken.

Je mag ook zeggen: willen we het aanzien van de politiek verder beschadigen en de verdraagzaamheid in de samenleving bij het grof vuil zetten of niet? Zo niet, dan moeten we de tegenstellingen durven toegeven en openlijk, maar enigermate beheerst strijdend in dossier na dossier beslissingen durven nemen.

Ton Planken is communicatieadviseur en oud-parlementair redacteur bij de NOS.